

2015-05-18

TJÄNSTESKRIVELSE
KFKS 2015/159-109

Kommunstyrelsen

SOU 2015:7; krav på privata aktörer i välfärden

Yttrande till regeringen

Förslag till beslut

Kommunstyrelsen antar föreslaget yttrande över SOU 2015:7; krav på privata aktörer i välfärden.

Sammanfattning

Stadsledningskontoret har tagit fram ett förslag till yttrande över det förslag om krav på privata aktörer i välfärden, som Ägarprövningsutredningen har lämnat som ett betänkande. På regeringens hemsida sammanfattas förslagen enligt följande.

”Utredningen har haft i uppdrag att utreda vilka möjliga krav, utöver redan befintliga, som kan och bör ställas på de som äger och driver företag inom välfärdssektorn. Utredningen föreslår att insikt, erfarenhet och lämplighet samt ekonomiska förutsättningar för en långsiktig verksamhet bör krävas av huvudmän för fristående skolor och förskolor samt av privata utförare av socialtjänst. Utredningen föreslår dessutom att krav på tillstånd ska införas för verksamhet inom hemtjänsten samt för sådana boenden och hem som idag är undantagna från tillståndsplikt.”

I det föreslagna yttrandet uttrycker kommunen sina farhågor för att de föreslagna kompetenskraven ska medföra att det blir svårt för nya anordnare att komma igång. Vidare föreslås kommunen framföra vikten av att det inte blir långa handläggningstider hos den statliga myndighet som ska ge tillstånd till hemtjänst och annan verksamhet enligt socialtjänstlagen, som idag inte är tillståndspliktig, vare sig när det gäller att ge tillstånd eller återkalla sådana.

Ärendet

Regeringen beslutade den 20 december 2012 (dir. 2012:131) att tillkalla en särskild utredare med uppdrag att utreda vilka möjliga krav, utöver redan befintliga, som kan och bör ställas på de som äger och driver företag inom välfärdssektorn. Av direktiven framgår att syftet är att ytterligare säkra samhällets krav på att de som äger och driver företag inom skola, vård och omsorg ska ha ett långsiktigt och seriöst engagemang och bedriva en god och högkvalitativ verksamhet.

Förslaget till lagändringar

Utökad tillståndsplikt inom socialtjänsten

Utredningen föreslår att det ska krävas tillstånd av Inspektionen för vård och omsorg för alla utom kommunal egenregi¹ att bedriva verksamhet med hemtjänst. Utredningen föreslår även att tillståndsplikt ska gälla för enskilda utförare som yrkesmässigt bedriver särskilda boendeformer, hem för heldygnsvård samt hem eller öppen verksamhet för vård under en begränsad del av dygnet enligt socialtjänstlagen. Utredningen föreslår att tillståndsplikt ska gälla för sådan verksamhet oavsett upphandlingsform.

Krav på insikt, erfarenhet och lämplighet samt ekonomiska förutsättningar för en långsiktig verksamhet

Utredningen föreslår att det vid ²prövning av om någon ska bedriva tillståndspliktiga välfärdstjänster enligt skollagen och socialtjänstlagen ska ställas krav på 1) insikt, 2) erfarenhet och 3) lämplighet. Utredningen föreslår även att den som ansöker om godkännande eller tillstånd ska visa att den 4) har ekonomiska förutsättningar att bedriva en långsiktig verksamhet. Dessa krav ska löpande följas upp av respektive tillsynsmyndighet.

Kraven gäller fortlöpande efter att tillstånd eller godkännande meddelats

För att säkerställa att tillståndshavarna har rätt förutsättningar föreslår utredningen att de ska anmäla dels förändringar i de ekonomiska förutsättningarna som kan påverka verksamhetens långsiktighet, dels förändringar i den personkrets som ska omfattas av prövningen. Utredningen föreslår också att tillståndshavare som inte uppfyller kraven ska kunna föreläggas att åtgärda bristen och att ett tillstånd eller godkännande ska kunna återkallas.

Avgiftsfinansiering

Utredningen föreslår att ansvariga kommunala och statliga myndigheter ska få ta ut en avgift vid en ansökan om godkännande eller tillstånd. Detsamma gäller när förändringar i personkretsen anmäls. Utredningen bedömer att avgifterna bör vara beroende på prövningens omfattning.

Nackas krav i auktorisationsvillkor idag

För att få bli godkänd som anordnare inom Nacka kommuns kundvalssystem måste anordnaren uppfylla kommunens auktorisationsvillkor. De generella auktorisationsvillkor, som gäller för alla kundval, är beslutade av kommunfullmäktige och dessa finns samlade i *reglemente för kundval*. I de generella auktorisationsvillkoren finns krav på att anordnaren ska visa att den fullgör sina åligganden avseende exempelvis socialförsäkringsavgifter och skatt,

¹ Kommunala bolag och stiftelser omfattas av det föreslagna tillståndskravet.

² Tillståndsmyndigheter är Statens skolinspektion, Inspektionen för vård och omsorg och kommunerna

inte vara föremål för konkurs eller liknande. Av de specifika auktorisationsvillkoren, som varje ansvarig nämnd antar, framgår vilka villkor som gäller för det särskilda kundvalet.

Av reglementet framgår även att nämnderna, för varje kundvalssystem, ska anta en modell för uppföljning och utvärdering av anordnaren. Modellen ska syfta till att säkerställa en god kvalitet på tjänsten samt en enhetlig bedömning vid auktorisation, avauktorisering och varning.

Förslaget påverkar Nackas kundvalssystem

Även om Nackas auktorisationsvillkor idag syftar till att säkerställa insikt, erfarenhet och lämplighet samt ekonomiska förutsättningar för en långsiktig verksamhet, bedömer stadsledningskontoret att de föreslagna lagkraven kommer att kräva en översyn av reglementet för kundval för att auktorisationsvillkoren ska överensstämma nivåmässigt med det föreslagna lagkravet. Även omfattningen på prövningen av ansökningar kommer sannolikt att påverkas, åtminstone vad avser att pröva långsiktigheten i de ekonomiska förutsättningarna.

En ökad statlig tillståndsplikt för verksamhet enligt socialtjänstlagen kommer att påverka hur snabbt nya anordnare kan påbörja sin verksamhet. Det kommer också att påverka möjligheterna att avauktorisera anordnare som inte sköter verksamheten som den ska. Stadsledningskontoret betvivlar att det kommer att vara särskilt möjligt att avauktorisera en anordnare så länge den har kvar sitt statliga tillstånd.

Förslaget till yttrande

I grunden är stadsledningskontoret helt överens med utredningen om att den som bedriver offentligt finansierade välfärdstjänster, precis som all annan offentligt finansierad verksamhet, ska vet vad den håller på med och utföra verksamheten på ett ur alla aspekter juste sätt. Att lösningen är ytterligare tillståndskrav för verksamhet enligt socialtjänstlagen är det inte självklart den bästa lösningen. I förslaget till yttrande lyfter kommunen också fram vikten av att den statliga myndighet som ska pröva ansökningar om tillståndspliktig verksamhet enligt socialtjänstlagen har resurser att vara snabba i båda ändarna, det vill säga både när det gäller att pröva nya ansökningar och att pröva om ett tillstånd ska återkallas.

Ekonomiska konsekvenser

Om lagförslagen genomförs kommer kommunens kostnader för att pröva privata aktörer i kundvalssystemen sannolikt att öka. Lagkraven medför en granskning ur ett ekonomiskt perspektiv som auktorisationsvillkoren idag inte omfattar.

Konsekvenser för barn

Utredningen anger att de utökade kraven behövs för en långsiktig och kvalitativ verksamhet inom områdena. Enskilda huvudmän inom skolan ska till exempel vid tillståndsprövningen visa att de kan finansiera sin verksamhet och då hantera tillfälliga nedgångar i till exempel antalet barn eller elever. Detta borde i sin tur öka tryggheten hos barn, elever och föräldrar.

Bilagor

1. Förslag på yttrande
2. Sammanfattning av utredningen och författningsförslag, SOU 2015:7

Lena Dahlstedt
Stadsdirektör

Helena Meier
Stadsjurist